Dodatek do „Biuletynu Kowieńskiego

BIULETYN BAŁTYCKI

WILBI

Nr. Wilno, dnia 23 maja 1933 r. 124.

Treść numeru:

ŁOTWA.

ESTONJA.

--ooO§Oeo--

ŁOTWA:1.Echa przemówienia Hitlera na Łotwie. Cała prasa łotewska odezwała się żywo w związku z wygłoszeniem przez Hitlera deklaracji."Socjaldemokrats" /z 19.V.33/ pisze, że"pokojowość" Hitlera tłumaczy się tem, iż obecnie Niemcy są bezsilne. Pozatem jednak Niemcy przygotowują się potajemnie do wojny. Absurdem jest twierdzenie, jakoby Niemcy są całkowicie rozbrojone. Niemcy cały czas potajemnie się zbroją. Potwierdzają to zresztą osoby, które niedawno jeszcze odegrywały w niemieckiej polityce znaczną rolę. Hitler stara się nałożyć na siebie maskę dobroczyńcy państw powstałych po wojnie. Gdyby jednak Rosja była faszystowską, to Niemcy szybkoby porozumiały się z Rosją w sprawie podziału państw bałtyckich. Obecna agresywność niemiecka względem Polski i Czechosłowacji może drogo kosztować państwa bałtyckie. Żaden konflikt bowiem nie mógłby pozostać całkiem izolowany.

"Brihva Zeme" /z 20.V.33/pisze, że tezy Hitlera z trudem dadzą się pogodzić z poglądami innych mocarstw. W Europie pozostaje nieufność do polityki Hitlera. Dlaczego Hitler odmawia podpisania Locarna wschodniego? O ile organizacje hitlerowskie, jak twierdzi Hitler, nie mają charakteru wojskowego, to dlaczego demonstrowały one na pograniczu francuskiem i polskiem? Jeżeli cele niemieckie są pokojowe,to dlaczego militaryzm się wychwala w prasie, a pacyfizm jest karany?

"Latvis" /z 20.V.33/:Przemówienie Hitlera miało na celu wyjście z izolacji, w jakiej się Niemcy znalazły. Tem się tłumaczy minorowy ton Hitlera, który wszystkich zadziwił. Pozostaje pytanie, co naród niemiecki powie swemu"wodzowi" z powodu jego ustępliwości.

2. Obchód 3-go Maja w ujęciu "Pehdeja Brihdi". "Pehdeja Brihdi" /z 21.V.33/:Nie można nic mieć przeciwko organizowaniu przez dyplomatów i obywateli polskich obchodu 3-go Maja. Nie wystarczyło tego jednak miejscowym szowinistom polskim i polonizatorom. Chcą oni propagować ideję Wielkiej Polski w szerokich masach katolików łotewskich, niemających z Polską zasadniczo nic wspólnego. Związek Polaków łotewskich zorganizował obchód 6 maja. Nie trudno się domyśleć, skąd otrzymano na to środki.

3. Konferencja łotewskiego i estońskiego ministrów Spraw Zagr. "Latvijas Kareivis" /z 21.V.1933/:Łotewski minister Spraw Zagr.Salnejs zaprosił nowego estońskiego ministra S.Z. Piipa na konferencję, jaka ma się odbyć 26 maja w Rydze. Konferencja taka miała się już odbyć dawniej lecz z powodu kryzysu gabinetowego w Estonji została odłożona.Na konferencji

zostaną poruszone doniosłe sprawy, jak sprawa realizacji łotewsko-estońskiej unji celnej, polityczna sytuacja w Europie Wschodniej, współpraca obu państw na konferencjach międzynarodowych i t.d.

4. Skasowanie drobnych frakcyj w sejmie łotewskim. Prasa łotewska /z 20.V.33/: Sejmowa komisja prawna rozważała sprawę drobnych frakcyj w sejmie i uchwaliła zmienić ordynację wyborczą w tym sensie, że na przyszłość nie będą dopuszczane do sejmu grupy, które będą miały mniej niż 3-ch posłów.

5. Nowy włoski attaché wojskowy. "Latvijas Kareivis" /z 21.V.33/: Rząd łotewski zgodził się na nominację pułkownika Marazzaci na stanowisko przedstawiciela wojskowego Włoch w Łotwie. Miejscem pobytu nowego attaché włoskiego będzie Warszawa.-

ESTONJA: 1. Urzędowe zatwierdzenie nowego rządu. "Päewaleht" /135.V.1933/: Zatwierdzenie nowego rządu nastąpiło 18 maja. Skład rządu jest następujący: naczelnik Państwa - Jan Tönisson /nar.-umiark./, minister Oświaty i Spraw Społecznych - W.Konik /nar.um./, minister Wojny- A.Kerem /nar.-umiark./, minister Sprawiedliwości i Spraw Wewn. - W.Rooberg, minister Komunikacji - Oskar Köster /osadnik/, minister Spraw Zagr. - A.Piip /nar.-umiark./ i J. Püskar /socj./ urząd pomocy dla bezrobotnych, minister Gospodarki - P.Kurwits, Rolnictwa - J.Zimmermann.

2. Sprawa kursu korony. "Päewaleht" Nr.136 /V.1933/: Minister Gospodarki narodowej P.Kurwits oświadczył przedstawicielowi pisma, że tak on, jak i cały rząd dążyć będą do utrzymania kursu korony.-

3. Einbund - przewodniczącym parlamentu. "Päewaleht" Nr.136 /V.1933/: 18 maja odbyło się posiedzenie parlamentu, na którem obrano K.Einbunda na przewodniczącego. W wyniku głosowania K.Einbund uzyskał 53 głosów na 43.

4. Handel zagraniczny Estonji w kwietniu. "Vaba Maa" Nr.117 /V.1933/: Według danych dostarczonych przez centr.urząd statystyczny wywieziono z Estonji w kwietniu r.b. towarów na sumę 2 milj.kor, przywieziono ~~xax~~ zaś za 2,4 milj.kor. Wynika więc, że bilans kwietniowy jest bierny.

W ciągu pierwszych 4 mies.r.b. wywieziono na sumę 8,2 milj.koron, przywieziono za 8,5 milj.kor. W tym wypadku bilans również jest pasywny. Największy spadek wykazał eksport masła.

5. Estońsko-łotewsko-polska konferencja kolejowa. "Rev.Ztg." Nr.112 /V.1933/: 7 lipca r.b. odbędzie się w Rydze estońsko-łotewsko-polska konferencja kolejowa. Ze strony estońskiej wystąpi dyrektor oddziału finansowego Dyrekcji Kolei Państw. Głównym punktem tej konferencji będzie rozwiązanie sprawy ruchu towarowego i ustalenie taryfy.-

6. Bilans płatniczy Estonji w latach 1929 - 32. "Rev.Ztg." Nr112.V.1933/: Bilans płatniczy Estonji w latach 1929-1932 ilustruje następ.tabelka:

1932 r.	- +3,5 milj.kor.
1931 "	- +9,9 " "
1930 "	- -5,6 " "
1929 "	- -9 " "

W 1932 r. zapłaciła Estonja 5 milj.koron dywidend dla kapitału zagr. i %% od długów państwowych i prywatnych. Do tego należy dodać: podatek portowy w portach zagranicznych - 4,7 milj.kor., ubezpiecz. wzajemne zagr. - 300.000 kor., opłaty telegr.-pocztowe - 330.000 kor. i rozchody Estończyków zagranicą 400.000 koron.

Z drugiej strony dochody marynarki estońskiej wynoszą - 8 milj. koron, tranzyt kolejowy - 400.000 kor., rozchody przedstawicieli państw obcych w Estonji - 500.000 kor.

Według danych, dostarczonych przez Bank Estoński i banków prywatnych zagran.kapitał inwestycyjny w Estonji przedstawiał się następująco:

1932 r.	- 2,2 milj.kor.
1931 "	- 2,3 " "
1930 "	- 1,8 " "
1929 "	- 6,2 " "

W ciągu ostatnich 3-ch lat dał się odczuć upływ kapitałów estońskich zagranicę /12 milj.kor./, a to wskutek zwrotu zaciągniętych swego czasu kredytów.

Długi samorządów estońskich zagranicy wynoszą 109 milj.kor., kapitały i nieruchomości obcych obywateli wynoszą 29 milj.koron. Pozatem nadmienić nadmienić należy, że Estonja posiada 47 milj.kor. w walucie, papierach wartościowych i kapitale osób prywatnych, mieszkających zagranicą. Cały więc dług zagraniczny Estonji wynosi 91 milj.koron.-

7. Zarządzenie władz miejskich miasta Narwy w sprawie mającego się odbyć głosowania za zmianą konstytucji. "Päewaleht" Nr.133 /V.1933/: Z polecenia burmistrza m.Narwy 15 maja r.b. odbyły się w ratuszu narady nad przeprowadzeniem głosowania za zmianą konstytucji. W naradach tych wziął udział szereg organizacyj społecznych. W wyniku tych obrad powzięto rezolucję, w której zaznaczono, że należy dołożyć starań do uświadomienia najszerszych mas społeczeństwa, zwłaszcza, że poważną przeszkodą będą opozycjoniści. Zawiązano więc odnośny komitet, w skład którego wszedł burmistrz J.Luts, Hansing i E.Pihlau.-

8. Delegacja estońska na konferencję statystyczną. "Rev.Ztg." Nr.109 /V.1933/: Skład delegacji estońskiej na estońsko-łotewską konferencję statystyczną będzie następujący: przewodniczący - dyrektor centr.biura statyst. A.Pullerits, członkowie: wicedyrektor urzędu - Tooms i kierownik biura gospodarczego przy urzędzie statystycznym J.Janusson.-

9. Prace przygotowawcze do zmiany zasadniczych ustaw. "Rev.Ztg." Nr.109 /V.1933/: W tych dniach odbyły się w całej Estonji liczne zebrania, na których członkowie parlamentu i i inne czołowe postacie z partyj politycznych przedstawiali konieczność zmiany konstytucji. Naogół problem ten budzi w Estonji zrozumiałe zainteresowanie, o czem świadczy liczebność tych zgromadzeń.

Prawie na wszystkich zebraniach występują przywódcy partji agrarnej i nar.-umiarkowanej. Z nastrojów wnioskować można, że wniosek parlamentu odnośnie zmiany konstytucji zostanie przyjęty, zwłaszcza, że czas pozostały do głosowania wypełnią prace propagandowe wśród ogółu ludności. Przesilenia rządowe w jesieni r.ub. i obecne dowiodły, że należy znieść panujący obecnie porządek i przeprowadzeniem radykalnych zmian zapobiec podobnym komplikacjom na przyszłość.

W jesieni r.ub. wiele osób, a zwłaszcza na prowincji głosowało przeciwko tym zmianom w obawie przed zwiększeniem się rozchodów, to też mówcy politycznych partyj usiłują teraz udowodnić bezpodstawność tych obaw.

Charakterystyczną jest zmiana nastrojów partji socjalistycznej. O ile przedtem wypowiadali się socjaliści przeciw wszelkim zmianom, o tyle teraz skierowali swój atak przeciw projektowi uczestnikom wojny o niepodległość.-

10. Obsadzenie stanowisk komisarzy policji. "Rev.Ztg." Nr.109 /V.1933/: Z rozporządzenia ministra Spr. Wewnętrznych komisarz II-go okręgu narwskiego Juljusz Tüsfeld został przeniesiony.-

11. Handel zagraniczny Estonji. "Rev.Ztg." 109. /V.1933/: Gospodarczy attaché Estonji w Londynie w swem piśmie zwraca uwagę władz zainteresowanych na chaos, panujący na angielskim rynku masła. O ile przedtem urobienie rynku angielskiego pozwalało Estonji snuć lepsze perspektywy na eksport masła w przyszłości, o tyle teraz zaczyna ona tracić zdobyty teren, ponieważ tallińscy eksporterzy sprzedają w Tallinie masło agenturom duńskim i innym, które nie widzą żadnej korzyści w rozwoju estońskiego eskportu. Wskutek tego dał się zauważyć znaczny spadek cen masła estońskiego na rynku północno-angielskim o 4 - 5 centów /est./ od kg. Dlatego też eksporterzy estońscy musieliby postarać się o dokładniejsze wykonywanie zamówień, w przeciwnym bowiem razie ulegną w walce z konkurencją, a rynek angielski będzie nazawsze stracony.

Swego czasu estońscy wytwórcy artykułów mlecznych wpadli na pomysł wywożenia proszku mlecznego i śmietany w blaszanych pudełkach. Rzeczoznawcy zapatrują się jednak na to sceptycznie, utrzymując, że lepiejby było wysyłać zagranicę skondensowane mleko, np.do Anglji, której

roczna konsumcja mleka skondensowanego wynosi około 500.000 centnarów. Z jednego litra świeżego mleka otrzymać można 480 gramów skondensowanego. W Tallinie za 1 l.takiego mleka sprowadzonego z zagranicy płaci się 80 centów.

Rolnicy coraz to bardziej zaczynają narzekać na zbyt wysokie ceny paszy, nie mogąc jej nabywać w potrzebnej ilości. Pastwiska zaś nie są dość pokryte zielenią, by móc wyżywić wypędzane na nie bydło. Jak wiadomo, z tychże powodów eksport masła w ciągu 4-ch miesięcy r.b. spadł o 40% w porównaniu z rokiem ubiegłym.

12. Echa przemówienia gen.Torvanda na temat stosunku narodu estońskiego do Łotyszów. "Päewaleht" Nr.133 /V.1933/:Niedawno gen.Torwand wygłosił przemówienie w Dorpacie, poruszając w niem m.in.stosunek narodu estońskiego do Łotyszów:

"W samoobronie narodów stało się zasadą, że narody złączone ze sobą węzłami krwi,pozostają ze sobą w dobrych stosunkach.Jeśli chodzi o Łotyszów, w szerszych masach narodu estońskiego panuje do nich odraza. Coprawda przywódcy starają się to zataić,zwykły jednak obywatel nie może się uwolnić od tego uczucia".

Mowa ta odbiła się głośnem echem w Łotwie. Talliński korespondent "Latvijas Kareivis" pisze co następuje: "Byłoby błednem twierdzenie,że pokrewieństwo narodów tkwi w podobieństwie języków. Badania wykazały, że naród estoński stanowi mieszaninę dwóch ras:wschodnio-bałtyckiej i północnej. Te same składniki tkwią wszakże i w Łotyszach, tylko w nieco innej proporcji. Należałoby w obu narodach utrwalić przekonanie, że łączy je tak przeszłość, jak i przyszłość. O ileby ktoś w Estonji i Łotwie sądził, że jedno z tych państw mogłoby istnieć nadal, nawet, gdyby jedno z nich zginęło, myślałby, jak samobójca".

Do tego listu "L.K." dodaje: "Wierzymy, że niechęć, którą czują niektórzy Estończycy do Łotyszów jest wynikiem jakiegoś nieporozumienia lub niewiedzy, nad któremi z pewnością odniesie zwycięstwo zdrowy rozsądek narodu estońskiego".

13. Zmiany personalne w dyplomacji est. "Vaba Maa" 114 /V.33/:Rząd est.postanowił mianować dotychczasowego posła w Moskwie J.Seljamaa pomocnikiem ministra Spr.Zagr. K.Tofer, który obecnie piastuje ten urząd, zostanie mianowany posłem w Moskwie.A.Warma,dotychczasowy radca poselstwa est.w Moskwie,został mianowany gen. konsulem w Leningradzie.R.Möller,dyr.administr.oddziału M.S.Z.,który dotychczas pełnił obowiązki konsula gener.w Leningradzie,18 maja powrócił do Tallina. E.Kirotar,kierownik biura L.N. przy M.S.Z. został mianowany radcą poselstwa est.w Moskwie.Jego miejsce zajmie P.Jalaja.-

14. Dokoła lipcowej kampanji śledziowej. "Vaba Maa" 114 /V.33/:15.V r.b. odbyło się zebranie zarządu sp.akc. "Kalandus", na którem rozpatrywano sprawozdanie z jego działalności i zatwierdzono nowy budżet. Okazało się przytem, że połów śledzi z r.ub. dał 30.000 kor. deficytu wskutek wygórowanego cła importowego. W kampanji tej wzięło udział 5 okrętów.Złowiono 20 tys.beczek śledzi,z czego 15.000 przeznaczono na sprzedaż. Na tegoroczny połów wyrusza trzy okręty. Zarząd t-stwa "Kalandus" poczynił starania o uwolnienie połowu od ceł.

15. Umorzenie części długów samorządowych "V.M." 114 /V.33/:Swego czasu samorządy zwróciły się do rządu z prośbą o wyjaśnienie,czy będą mogły spłacić długi,nagromadzone w ciągu kilku lat,prosząc jednocześnie o umorzenie części tych długów.Zadłużenie gmin przedstawia się nastep.:do 1.IV r.b. były onn winne państwu 2.815.126 kor. Najwięcej obciążona długami jest Harjuma /556.400 k/.Władze powiatowe są winne państwu 1.214.130 kor.,najwięcej pow.Lääne. Miasta i miasteczka - 10.879.288 k.,najwięcej Tallin - 5.328.124 koron.-

16. Odezwa w sprawie głosowania za zmianą konstytucji. "Päewaleht" 134 /V.33/:Obecne przesilenie rządowe dowiodło,że dotychczasowa konstytucja nie może trwać dłużej. Prezydent musi uniezależnić się od partyj. Wszyscy obywatele muszą wziąć czynny udział tak w referendum, jak w wyborze prezydenta. Komitet przygotowawczy do zmiany konstytucji wzywa wszystkich do współpracy.-

17. Budowa kolei Valga-Abja. "V.M." 115/V.33/:16.V r.b. komisja finansowa parlamentu zatwierdziła projekt budowy kolei Valga-Abja,której koszta wyniosą 1.993.000 koron.

137